

Standpunten

De Belgische cementindustrie

2008

FEBELCEM
Lid van Fortea

Partner van infobeton.be

FEBELCEM v.z.w.
Vorstlaan, 68
1170 Brussel
Tel. : 02.645.52.11
Fax : 02.640.06.70
info@febelcem.be
www.febelcem.be

Cover foto
Arch.: Orts - Foto: L. Brandajs

Realisatie
Images de marc sprl

Verantwoordelijke uitgever
André Jasienski

FEDERATIE VAN DE BELGISCHE CEMENTNIJVERHEID

Leden

CBR Cementbedrijven N.V.
Terhulpsesteenweg, 185
1170 Brussel
Tel. : 02.678.32.11
Fax : 02.660.64.33
www.cbr.be

Holcim (België) N.V.
Koningin Astridlaan, 92
Office Park Nysdam
1310 Ter Hulpen
Tel. : 02.634.42.00
Fax : 02.634.43.48
www.holcim.be

**Compagnie des Ciments
Belges « CCB » N.V.**
Grand-Route, 260
7530 Gaurain-Ramecroix
Tel. : 069.25.25.11
Fax : 069.25.25.90
www.ccb.be

Raad van bestuur

Voorzitter

A. Jacquemart

Bestuurders

V. Bichet
C. Chabottaux
H. de Penfentenyo

P. Dolberg
B. Donceel
L. Epple

J-P Méric

Inhoud

Hoofdstuk 1 : Editoriaal	3
Hoofdstuk 2 : Milieu	4
Hoofdstuk 3 : Economie	8
Hoofdstuk 4 : Promotie, onderzoek en ontwikkeling	14
Hoofdstuk 5 : Communicatie	22
Hoofdstuk 6 : Het sociale landschap in 2008	25
Hoofdstuk 7 : Statistieken	29

1. Editoriaal

Wij zullen ons het jaar 2008 allicht blijven herinneren als een jaar van paradoxen, in diverse opzichten. De nationale en internationale economische activiteit kreeg het bijzonder hard te verduren door meerdere crisissen (vooral de enorme olieprijsstijging en later het uitbreken van de financiële crisis). De bouwsector en in het bijzonder de Belgische cementindustrie hielden niettemin vrij goed stand. Het cementverbruik bedroeg 6.027.000 ton en lag daarmee 1,4 % hoger dan in 2007 en zelfs 4 % hoger dan het gemiddelde verbruik over de periode 2003-2007.

In 2008 werd in België per inwoner 583 kg cement verbruikt. Dat is 21 kg meer dan het gemiddelde van de 5 voorbije jaren. Bij de bedrijven die lid zijn van onze federatie steeg de cementverkoop op de Belgische markt met 3,1 % tot 4.796.000 ton. Het relatieve aandeel van ingevoerd cement krimpt hierdoor van 21,8 % naar 20,4 %. In 2008 bevestigden de gebruikers dus andermaal hun vertrouwen in onze producten.

Voor 2009 is er echter geen reden tot optimisme. De indicatoren staan op rood, en dat in bijna alle activiteitendomeinen. Dat geldt ook voor de bouwsector die zich mag opmaken voor een uitgesproken terugval in de residentiële en niet-residentiële nieuwbouw. We verwachten in 2009 dan ook een opvallende vermindering van het cementverbruik. De cementindustrie heeft begin 2009 overigens ook af te rekenen met een tekort aan slakken. Dit subproduct van de staalindustrie is één van de belangrijkste componenten van hoogovencement. De alsmaar beperktere beschikbaarheid van slakken verplicht onze leden tijdelijk tot aanpassing van hun productenwaaier.

De leden van onze federatie zijn er niettemin van overtuigd dat de bouwsector nog maar eens zal bijdragen tot het volgende conjunctuurherstel. Ook in crisistijd staat investeren in nieuwe woningen, niet-residentiële gebouwen en infrastructuur immers gelijk met intelligent investeren voor het individuele en collectieve welzijn van deze en van de komende generaties.

Bouwen in beton, met kwaliteitscement, is bovendien duurzaam bouwen. Beton komt dankzij zijn vele eigenschappen op natuurlijke wijze tegemoet aan die uitdaging:

- beton drukt de energiefactuur van gebouwen. De thermische inertie van een betonconstructie maakt het inderdaad mogelijk de energiebehoeften van een gebouw met 30 % te verminderen;
- beton wordt lokaal geproduceerd. Het is bijzonder economisch en is recycleerbaar aan het eind van zijn levenscyclus;
- beton blijft zeer lang vuurbestendig en is een uitstekende akoestische isolator;
- beton bestaat uit natuurlijke grondstoffen en is onbederfelijk.

De productie- en recyclage-effecten van beton worden dan ook gecompenseerd door diverse milieuvoordelen over de hele levenscyclus. Ook tijdens woelige conjunctuurcycli willen de leden van FEBELCEM blijven streven naar duurzame ontwikkeling. De activiteiten van onze Federatie passen dus in dit perspectief, en wij zijn overtuigd van het belang van een open dialoog en een constructieve samenwerking met alle spelers in de duurzame ontwikkeling.

Wij zullen hier het hele jaar 2009 aan blijven voortwerken.

André Jacquemart
Voorzitter van FEBELCEM

André Jacquemart
Foto: diatheek FEBELCEM

2. Industriële ecologie

De cementnijverheid bewijst jaar na jaar haar capaciteit om kwaliteitsvol materiaal te produceren en tegelijk het leefmilieu en de principes van Duurzame Ontwikkeling te respecteren. Het jaar 2008 bood in deze context enkele uitdagingen van formaat zoals het terugdringen van de CO₂-uitstoot en de afvalproblematiek.

Sectorakkoord met het oog op de vermindering van de CO₂-uitstoot en de verbetering van de energie-efficiëntie

De sector heeft in 2007 een vervolg gebreed aan zijn initiatieven en inspanningen in het kader van het sectorakkoord dat de vermindering van de CO₂-uitstoot en de verbetering van de energie-efficiëntie beoogt.

De verbetering van de EEI (energie-efficiëntie-index) bleef gehandhaafd op het niveau van de prestaties van 2006 (5,5 % beter dan in 1999).

De index voor de beperking van de uitstoot van broeikasgassen (IGES) stond in 2007 op 88 %, tegenover 88,5 % in 2006. (*)

Op basis van de maatregelen waarin het sectorakkoord voorziet, zal de sector in 2009 overgaan tot een grondige evaluatie van de vooruitgang die in de sectorale doelstellingen werd geboekt. Dit nauwgezette onderzoek zou een beoordeling mogelijk moeten maken van het aandeel van de diverse verbeteringsplannen, geïdentificeerd tijdens initiële audits, in de tot nu geregistreerde prestaties van de cementinstallaties. Deze stap zou voorts de identificatie van het nog beschikbare verbeteringspotentieel tot het einde van het akkoord mogelijk moeten maken, vooral met oog voor de huidige economische en energiecontext.

Emission Trading / Vermindering BKG's

De Europese Commissie heeft in juni 2008 uiteindelijk het Waalse Plan voor toewijzing van quota voor de periode 2008-2012 goedgekeurd. Naast de praktisch veralgemeende beperking van de quotahoeveelheid voor de industriële sector, dreigt het Waals Gewest in deze tweede uitwisselingsronde van uitstootquota een mechanisme opgelegd te krijgen voor de terugname van quota die overbodig bleken in de voorbije periode. Op basis van de huidige bepalingen is dit mechanisme gelijk te stellen met een belasting. Dat is waarom de sector in de huidige context van financiële crisis uitwegen zoekt om de bedrijven niet financieel te straffen.

De Europese Commissie keurde in december 2008 haar "Energie & Klimaat"-pakket goed. Dit omvat vooral het voorstel tot herziening van de "Emission Trading"-richtlijn. De cementsector heeft het hele jaar actief geijverd voor de erkenning van het in de richtlijn gedefinieerde "carbon leakage"-risico. Volgens de kwantitatieve en kwalitatieve identificatiecriteria waarin de Richtlijn voorziet, beantwoordt de sector overigens volledig aan de hiertoe vastgelegde voorwaarden.

Op basis van de oriënteringen van de Richtlijn wat de toewijzing van quota aangaat, nl. de sectorale referentiesystemen, heeft de cementsector ook een benadering ontwikkeld die tegemoetkomt aan de specifieke motivaties die de Richtlijn en de bedrijven nastreven.

(*) De prestaties van de sector in het jaar 2008 worden pas in de loop van de maand juni 2009 voorgelegd aan het Bestuurscomité van het Sectorakkoord. Ze kunnen derhalve niet worden gepubliceerd in onderhavig document.

Foto: diatheek FEBE

AFVAL

Belasting in het Vlaams Gewest

In het Vlaamse Gewest legt het decreet van 29 december 2006 vanaf 1 januari 2007 een belasting van 7 €/ton op voor afval dat bestemd is voor verbranding en co-verbranding.

FEBELCEM betwist dit belastingsysteem. Het maakt immers geen onderscheid tussen twee verwerkingsmethoden die nochtans zowel op ecologisch als op juridisch vlak van elkaar verschillen. (Een nuttige toepassing is niet gelijk te schakelen met verwijdering.)

Het Grondwettelijk Hof heeft de argumentering van FEBELCEM echter niet gevolgd. Het stelt dat de gewestelijke wetgever over voldoende manoeuvreerruimte beschikte in de definitie van zijn milieubeleid.

Het Hof vond het derhalve niet nuttig de resultaten van de door TNO uitgevoerde analyse van de levenscyclus in overweging te nemen. Dit onderzoek bewijst nochtans op wetenschappelijke wijze dat afvalverwerking in de cementbedrijven een betere milieubalans oplevert dan verbranding.

FEBELCEM neemt akte van de beslissing en betreurt dat het Vlaams Gewest zijn belastingsysteem niet heeft herzien in het licht van deze nieuwe beschikbare wetenschappelijke informatie.

In augustus 2007 heeft minister Hilde Crevits, bevoegd voor het leefmilieu, in een brief aan OVAM overigens gepreciseerd wat het criterium moest zijn om het afval dat in de cementbedrijven vooral om zijn (niet aan belasting onderworpen) grondstofgehalte wordt gebruikt, te onderscheiden van het afval dat vooral om zijn energiewaarde (onderworpen aan belasting) wordt gebruikt.

De Raad van State heeft na beroep van INDAVER de brief verworpen om juridische vormfouten. Het door de minister gedefinieerde criterium wordt ten gronde echter niet bekritiseerd en blijft dus gelden in afwachting van meer duidelijkheid over zijn juridische basis.

Belasting in het Waals Gewest

Het afvalbelastingdecreet legt vanaf 1 januari 2008 een heffing ten bedrage van 5 €/ton op voor co-verbranding. Het decreet voorziet in een mechanisme van – volledige of gedeeltelijke – kwijtschelding van belastingschuld voor de schatplichtige die zich ertoe verbindt een Charter voor duurzaam beheer van afval te respecteren.

Via dit Charter verbindt het Gewest zich ertoe een bepaald aantal ton afval aan te bieden waarvan de aard en de kenmerken voldoen aan het bestek van de cementbedrijven. De volumes worden bepaald op basis van referentieprijzen en van het belastingbedrag dat de schatplichtige theoretisch verschuldigd is.

Als tegenprestatie verbinden de bedrijven die het Charter ondertekenen zich ertoe om in te schrijven op de markt(en) en de vastgestelde afvalhoeveelheden effectief te verwerken.

De Waalse Regering bekrachtigde op 10 april 2008 de individuele charters van Holcim en CBR. Deze werden op 21 april in aanwezigheid van minister B. Lutgen ondertekend.

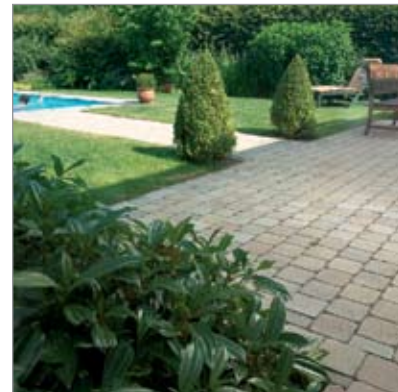

Foto: diatheek FEBE

De betrokken partijen moeten nu lessen trekken uit het eerste toepassingsjaar van het Charter. Deze evaluatie is nu bezig. Ze moet de werking ervan nog verbeteren, en dit in het belang van het Waals Gewest én van de co-verbranders die het Charter hebben ondertekend.

Kaderrichtlijn voor afval

Het Europees Parlement en de Europese Raad hebben een nieuwe Kaderrichtlijn voor afval goedgekeurd. Deze werd op 22 november 2008 gepubliceerd in het Bulletin van de Europese Unie.

Deze Richtlijn brengt talrijke wijzigingen aan in de bestaande Waalse wetgevende context.

De cementindustrie ziet diverse positieve elementen in deze Richtlijn, zoals een definitie van "nuttige toepassing" (valorisering) op basis van het principe van vervanging van natuurlijke rijkdommen door afval (wat zeer belangrijk is voor onze industrie) maar ook de expliciete erkenning dat voorbehandeling van afval deel uitmaakt van activiteiten met het oog op nuttige toepassing.

De Richtlijn introduceert ook twee belangrijke nieuwe concepten waarmee bepaalde stoffen of materialen aan de kwalificatie "afval" kunnen ontsnappen:

- "Subproducten" zijn stoffen of voorwerpen die voortkomen uit een productieproces dat niet als eerste doelstelling heeft deze stof of dit voorwerp te produceren.
- De zogenaamde "*end-of-waste*"-procedure definieert de voorwaarden waaraan een specifieke afvalstof dient te voldoen om niet langer als afval te worden beschouwd.

De Lidstaten moeten deze Richtlijn uiterlijk tegen 12 december 2010 tot eigen wetgeving transponeren. In België is deze omzetting voornamelijk een gewestelijke bevoegdheid.

Foto: J. Van Hevel
Arch. : B. Albert

Wat deze omzetting betreft, heeft de cementindustrie enkele bekommernissen:

1. Er moet coherentie zijn in de omzetting van de Richtlijn tot wetgeving van de verschillende gewesten, vooral om te vermijden dat een stof in het ene gewest als afval geldt, en in een ander als een product.
2. Er moet worden vermeden dat echt afval via het statuut van subproduct of via de "end-of-waste"-procedure kan ontsnappen aan de wetgeving voor afval. Er moeten criteria worden uitgevaardigd die voldoende streng zijn, op Europees niveau maar ook – bij gebrek aan Europese criteria – op Belgisch niveau.
3. De vermenging van gevaarlijk afval moet worden toegestaan, voor zover uitgevoerd volgens de criteria die de Richtlijn definieert. De voorbehandeling van afval omvat vaak een homogeniseringsfase van kleine afvalstromen teneinde een stabiele input in het industriële proces te garanderen. Deze operatie verbetert de prestaties van de eindverwerking en mag dus niet worden ondergraven tijdens de transpositie. Dat zou namelijk bepaalde activiteiten van de nuttige toepassing van afval benadelen. Het is echter duidelijk dat de vermenging van gevaarlijk afval met als doel dit te verdunnen tot niet-gevaarlijk afval verboden moet worden.
4. De gewestelijke wetgevingen moeten, conform de Richtlijn, voorrang geven aan afvalverwerkingsactiviteiten die over de volledige levenscyclus de beste milieubalans opleveren.

De problemen die verbonden zijn aan ontginning

Aan de vijf voorafgaande puntjes, moeten de gemeenschappelijke bezorgdheden voor de ontginningsindustrie, waar de cementbedrijven, net als hun partners de kalkbranders en de groeves, deel van uit maken, toegevoegd worden. Deze dossiers, die in zijn totaliteit behandeld worden door het team van Fortea^(*), omvatten domeinen die net zo belangrijk zijn als de toegang tot natuurlijke rijkdommen, de wijziging van de sectorplannen, de Richtlijn en het bodemdecreet, het beheer van ontginningsafval, of zelfs het Charter van goed samenleven, dat ondertekend werd door de Federatie van de ontginningsindustrie en de Waalse Landbouwfederatie.

Voor al deze onderwerpen, raden wij onze lezers aan zich te wenden tot de informatie die gepubliceerd is in het jaarrapport 2008 van Fediex. Deze informatie is steeds beschikbaar op de website www.fediex.be

Foto: J. Van Hevel
Arch. : A. Vande Kerckhove

(*) Fortea is een multisectorieel dienstencentrum opgericht door de beroepsorganisaties van de cementsector (FEBELCEM) en de groevesector (Fediex). Deze vereniging voor diensten en lobby stelt zijn leden zijn vaardigheden in de milieumaterie, economische studies en statistieken, communicatie, boekhouding, human resources et sociale relaties ter beschikking.

Foto: J. Van Hevel
Arch.: O. Deroo

3. Economie

De economische activiteit van 2008 valt uiteen in twee opvallende fasen. In de eerste zeven maanden was er de voorthollende inflatie als gevolg van prijsstijgingen voor grondstoffen en meer bepaald voor de petroleumproducten. Half september brak dan wereldwijd een financiële crisis uit na het faillissement van de intussen beruchte Lehman-bank.

In die omstandigheden groeide de Belgische economie in 2008 met slechts 1,1 %, tegenover 2,6 % in 2007. We moeten echter opmerken dat de Belgische economische activiteit beter overeind bleef dan die van de eurozone (met een verschil van 0,3 %). De reden van dit verschil in het voordeel van België schuilt in de stevige binnenlandse vraag tijdens het derde kwartaal van 2008. Deze vraag zorgde in België inderdaad voor een groeistijging met 1,2 % tegen 0,6 % in de eurozone.

DE BOUWSECTOR

De totale groei van de investeringen in de bouwsector kan onmogelijk 'goed' genoemd worden: aan het einde van 2008 bedroeg deze slechts 0,5 %, en dit na de gemiddelde stijging met 4,9 % over de periode 2005-2007.

Deze zwakke groei volgt uit de afname van de nieuwbouw – met 1,6 % – die gelukkig wordt gecompenseerd door de stijging van de renovatieactiviteit met meer dan 3,5 %.

De woningbouw

In 2008 werden ongeveer 49.000 nieuwe woningen gebouwd, tegen 54.000 in 2007. Dat is een duidelijke afname met 9 %. De neerwaartse trendbreuk voor nieuwbouw die in 2007 opdook, vond dus bevestiging in 2008. (Voor 2005 en 2006 mochten we nog groeicijfers van 7,7 %, resp. 16,5 % publiceren; in 2007 was dat al gedaald tot 3 %.)

Net als vorig jaar is de renovatieactiviteit bijzonder levendig gebleven, met een stijging van 5,3 % tegen 5,7 % in 2007. Deze groei, ondersteund door fiscale maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie, ligt duidelijk boven het normale groeipercentage van ongeveer 2 %.

De niet-residentiële bouw

De jaren 2006 en 2007 gelden als inhaaljaren na de periode 2001-2003 die veeleer somber was voor dit soort investeringen. In 2008 klom de activiteit in de niet-residentiële nieuwbouw weer naar haar normale groeicijfers, met een stijging van 3,2 %. Deze stijging is bijna 10 % lager dan die van het jaar 2007.

De industriële nieuwbouw, goed voor 39 % van de niet-residentiële sector, is in 2008 met slechts 1,1 % gegroeid, na een stijging met 74 % in de periode 2005-2007! De belangrijkste ontwikkeling voor 2008 ligt bij de constructie van kantoorgebouwen en van gebouwen voor de onderwijs- en de onderzoekssector, die elk met 10 % stijgen.

De renovatie bleef nagenoeg onveranderd op haar gebruikelijke groeiniveau en steeg in 2008 inderdaad met 2,2 %.

Openbare werken

Het niveau van de investeringen in openbare werken is met bijna 1 % verbeterd in vergelijking met 2007. Het blijft niettemin 7,5 % onder dat van 2006, het jaar van de gemeenteraadsverkiezingen.

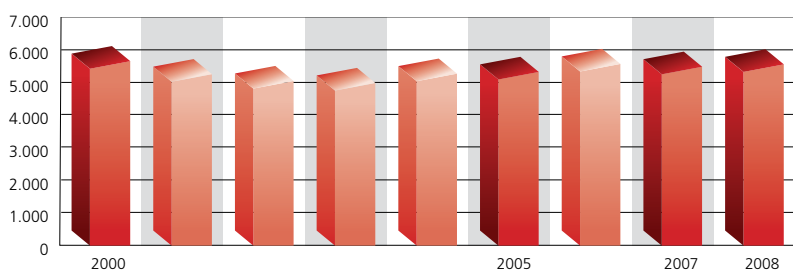
De groei van 2008 volgt uit de stijgende activiteit in projecten met betrekking tot energie- en waternetwerken (stijging met 3 %) en andere openbare werken (stijging van de uitgaven met 5,9 %). De infrastructuurwerken kenden daarentegen opnieuw een daling, nu met 2 %, na de instorting met 17 % in 2007. Samengevat betekent dit een afname met bijna 20% in vergelijking met het uitgavevolume van 2006.

HET VERBRUIK VAN GRIJS CEMENT IN BELGIË

In 2008 werd in België 6.027.000 ton grijze cement verbruikt. Dat is een toename met 1,4 % in vergelijking met het verbruik van 2007, en slechts 1,6 % verwijderd van het recordniveau van het jaar 2000 (namelijk 100.000 ton minder). Het niveau van het verbruik in 2008 ligt ook 4 % hoger dan het gemiddelde verbruik voor de periode 2003-2007.

Het cementverbruik per inwoner is in België in 2008 gestegen naar 583 kg, wat neerkomt op 21 kg meer dan het gemiddelde van de laatste 5 jaar.

(in duizend ton)

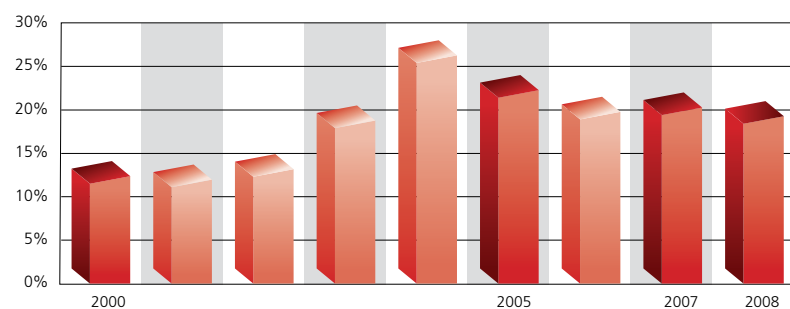

Bron: FEBELCEM

DE INVOER VAN GRIJS CEMENT IN BELGIË

In 2008 voerde België 1.228.000 ton cement in, tegenover 1.295.000 ton in 2007. Dit is een vermindering met 5 %, terwijl tegelijk ook het marktaandeel van ingevoerd cement met 1,4 % kromp.

Bij een vergelijking van de huidige situatie met het recordniveau van 2004, merken we dat het ingevoerde volume met 22 % is afgenomen, en dat de penetratiegraad ervan is teruggezaakt van 27,4 % naar 20,4 % in 2008.

Bron: BNB / FEBELCEM

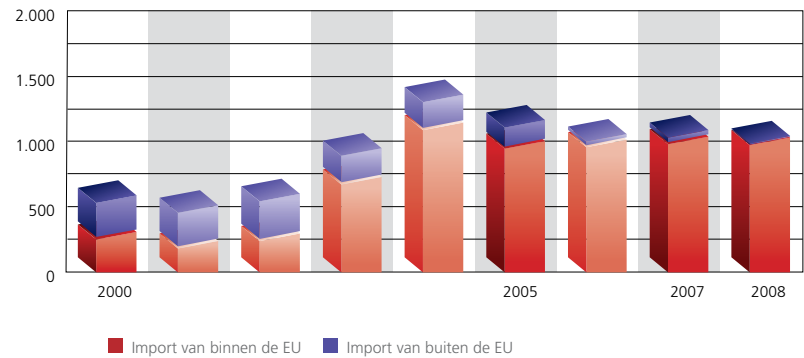

Foto: J. Van Hevel
Arch. : A-K Verdickt

Wat de herkomst aangaat: slechts 80.000 ton is van niet-Europese oorsprong. Het grootste gedeelte van de import (1.148.000 ton, of 93,5 %) komt dus uit de Europese landen. (Duitsland blijft de belangrijkste leverancier.)

In vergelijking met 2007 krijgt de extra-communautaire invoer een enorme klap van 46 %, terwijl het intra-communautaire volume een nagenoeg identiek niveau bereikt.

(in duizend ton)

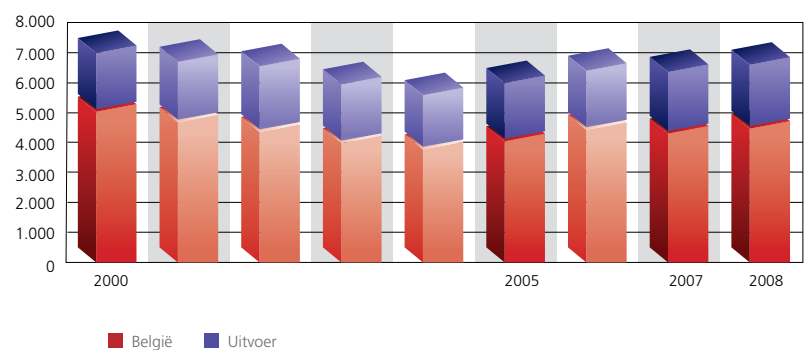
Bron: BNB / FEBELCEM

DE CEMENTLEVERINGEN VAN DE LEDEN

De leden van FEBELCEM leverden in 2008 in totaal 7.135.000 ton cement. Dit is een stijging met 3 % in vergelijking met het geleverde volume van 2007.

Het geregistreerde resultaat blijkt de beste prestatie te zijn sinds 2000 en blijft slechts 5 % verwijderd van het historische record.

(in duizend ton)

Bron: FEBELCEM

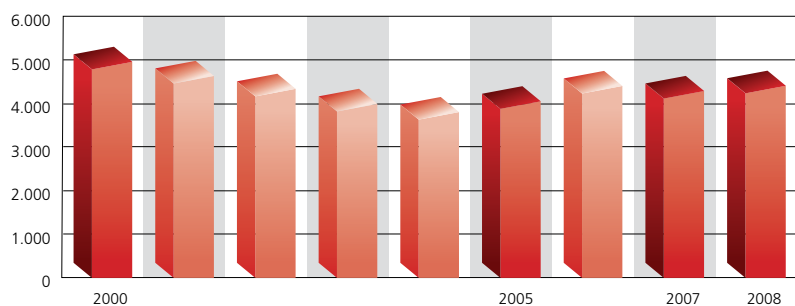
Foto: J. Van Hevel
Arch.: F. Delvaux

LEVERINGEN OP DE BELGISCHE MARKT

In 2008 leverden de leden van FEBELCEM 4.796.000 ton af op de Belgische markt. Dit is een stijging met 3 % in vergelijking met het volume dat onze leden het jaar ervoor afleverden.

Het volume van 2008 ligt overigens meer dan 7 % hoger dan het gemiddelde van de voorbije vijf jaar.

(in duizend ton)

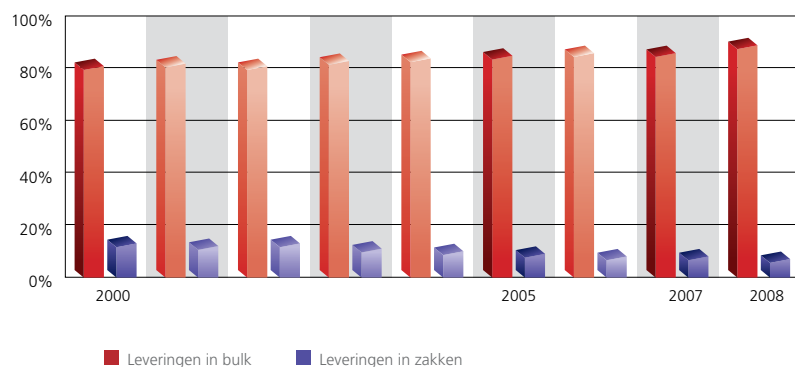

Bron: FEBELCEM

De leveringen van de leden volgens verpakkingwijze

Het relatieve aandeel van de leveringen in bulk is in 2008 andermaal toegenomen. Bulk vertegenwoordigt nu 90 % van het totale volume van de leveringen van onze leden op de Belgische markt. Ter vergelijking: de stijging tegenover vorig jaar bedraagt 1 %, maar tegenover 1998 bedraagt ze 9 %.

Deze evolutie vertaalt het toenemende verbruik van geprefabriceerde en stortklare betonproducten.

Bron: FEBELCEM

Foto: J. Van Hevel
Arch. : A-K Verdickt

Foto: diatheek FEBE

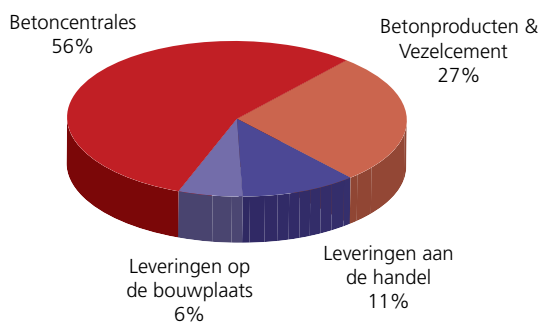
Evolutie van de leveringen van de leden per klantencategorie

De leveringen van de leden aan betoncentrales zijn in 2008 andermaal toegenomen, zowel in volume als in relatief aandeel. Met 2.690.000 afgenomen ton in 2008 neemt hun volume met 4,5 % toe in vergelijking met 2007. Hun aandeel in het geleverde totaal van de leden stijgt van 55,3 naar 56,1 %. We stellen overigens vast dat dit relatieve aandeel sinds het begin van dit decennium met 5 % is gestegen.

Ook de betonproducten en het vezelcement scoren weer beter. Hun groei op jaarbasis bedraagt 5 %. Zij handhaven daarmee hun absorptiepercentage bij de leden op ongeveer 26,5 % (gemiddeld niveau sinds 1995).

De leveringen aan de aannemers zijn in 2008 met 9 % toegenomen en bedragen nu 295.000 ton. Deze categorie liet in 2008 de grootste stijging noteren. De volumes zijn hier met 9 % gestegen in vergelijking met 2007.

Die stijgingen hebben andermaal het aandeel van de handel verzwakt: hier zijn de leveringen op 1 jaar tijd met 9 % gekrompen. Het relatieve aandeel daalde zelfs met 11 % (zodat de representativiteit met 1,7 % afnam tegenover in 2007). Het gewicht van de leveringen naar deze sector is sinds het jaar 2000 voortdurend afgenomen. In vergelijking met 1995 zijn de leveringen aan de handel zelfs ruim gehalveerd.

Bron: FEBELCEM

VOORUITZICHTEN VAN DE BOUWSECTOR

De vooruitzichten van de bouwsector voor 2009 passen duidelijk in een context van recessie. Het Planbureau gaat in zijn prognose van februari 2009 voor de Belgische economie uit van een negatieve groei van ongeveer -1,9 %, parallel met het gemiddelde van de eurozone.

De woningbouw

Na een groei met ruim 24 % in de periode 2005-2006 is de dynamiek van de bouw van nieuwe woningen in 2007 uitgehold: een toename met slechts ongeveer 3 %. De ommekeer in 2008 (een daling met 9 %) was dus geen verrassing voor de waarnemers. Ook 2009 past in die context, maar dankzij de verlaging van de BTW zal de omvang ervan mogelijk minder dramatisch zijn.

De analisten rekenen voor 2009 globaal op de bouw van ongeveer 48.000 nieuwe woningen. Dat is veel minder dan de 55.000 woningen die in 2006 werden gebouwd. Tot de factoren die deze prognose nog verder kunnen afzwakken, behoren het spectrum van de werkloosheid en de strengere voorwaarden voor hypotheekleningen.

Werkloosheid zou een dubbel effect kunnen hebben op de nieuwbouw: enerzijds vormt ze een rem voor de beslissing om te bouwen, en anderzijds leidt ze naar een groter risico van gedwongen verkoop van woningen, waaruit onvermijdelijk een prijsdaling van de bestaande woningen volgt, en dit ten nadele van de nieuwbouw.

Dankzij de voortgezette toepassing van fiscale steunmaatregelen ten gunste van energiebesparingen zal de activiteit in de renovatiesector intussen wél nog blijven toenemen. De groei zal wellicht minder uitgesproken zijn dan in 2007 en 2008 maar zou toch 3 % moeten bereiken, wat nog altijd méér is dan het normale groeicijfer (ongeveer 2 %).

De niet-residentiële bouw

Zoals hoger reeds aangegeven, werd de ongunstige trend voor de niet-residentiële bouw ingezet in 2008 met een groei van slechts 3 %, en dit na een inhaalperiode die werd geconcretiseerd in een toename van de investeringen met 20 % tijdens de jaren 2006 en 2007.

In het najaar van 2008 werd een daling met 6 % voorspeld voor het jaar 2009. Gezien de informatie die sindsdien volgde, wordt intussen getwijfeld aan dit cijfer. Er wordt zelfs gevreesd voor een nog diepere terugval. De huidige crisis leidt tot een bevrozing van de investeringen van de bedrijven (die afwachten hoe de economische activiteit de komende maanden evolueert) en doet rationaliseringsplannen verschijnen in plaats van uitbreidingsplannen. Dit heeft uiteraard een effect op de nieuwbouw.

Wat de renovatie betreft, zou het groeicijfer nauwelijks afwijken van de cijfers voor de trendevolutie, namelijk een stijging met ongeveer 2 %.

Openbare werken

Voor de openbare werken wordt een positieve ontwikkeling verwacht in 2009. De recentste prognoses van het Planbureau gaan uit van een groei met meer dan 6 %. Deze evolutie past – zoals in het verleden – in de conjuncturele cyclus die in de aanloop van verkiezingen opwaarts wordt gestuurd.

Net zoals in de andere subsectoren van de bouw heerst twijfel bij de prognoses, en dit wegens de financiële moeilijkheden die de gemeentelijke overheden zullen kennen: de gevoelige toename van de behoeften van de OCMW's door het stijgende aantal werkzoekenden en de daling van hun inkomsten door afwezigheid van dividenden vanwege de banken (meer bepaald DEXIA).

Wat de herstelplannen van de verschillende instanties betreft: deze zullen ten vroegste in het laatste kwartaal van 2009 effectief gelanceerd worden en zullen dus niet van tel zijn voor dit jaar.

DE INVESTERINGEN IN DE CEMENTINDUSTRIE

De leden van FEBELCEM hebben in 2008 24,9 miljoen euro geïnvesteerd. Het grootste gedeelte van dit budget werd gespendeerd aan onderhoud, modernisering en beveiliging van de installaties.

Foto: L. Brandajs

4. Promotie, onderzoek en ontwikkeling

Voor het FEBELCEM-departement “Promotie, Onderzoek en Ontwikkeling” is 2008 het jaar waarin een nieuw Business Plan werd gelanceerd dat de doelstellingen voor de jaren 2008-2012 vastlegt.

Het Business Plan beschrijft alle doelstellingen en acties die worden gepland voor de komende vijf jaar (2008-2012). Het wil volledig en ambitieus zijn, maar blijft niettemin een evolutief werkinstrument. Het wordt elk jaar omgezet in actieplannen waarvoor elk jaar opnieuw ook in een begeleidend werkingsbudget wordt voorzien. Het departement Promotie, Onderzoek en Ontwikkeling heeft als opdracht alle actoren in de bouw te voorzien van de nodige opleiding, informatie en technische bijstand over het product en zijn toepassingen.

Het cementverbruik blijft in België hoog in vergelijking met onze buurlanden. Het behoud van een dergelijk verbruik is dus een belangrijke uitdaging en heeft directe invloed op de conjunctuur en de economische en sociale ontwikkeling van het land. België is een klein, zeer dichtbevolkt land. Dit beperkt de bewoonbare oppervlakte. België zal op termijn dus verplicht zijn om zijn grondbeleid te herzien. Anderzijds lijkt het erop dat het land, naarmate het zich verder ontwikkelt, minder geld besteedt aan zijn infrastructuur.

Er is nog een andere belangrijke bijzonderheid die aandacht verdient: België is verdeeld in drie gewesten, waar voornamelijk twee landstalen worden gesproken: het Frans en het Nederlands. Deze toestand eist veel vertaalwerk en een veelvoud van documenten omdat vele architecten, opdrachtgevers en ingenieursbureaus in beide landstalen werken en daarom informatie opvragen in beide talen. Bovendien bestaan er op wetgevend en normatief vlak vaak verschillen tussen de drie gewesten: sprekende voorbeelden zijn onder andere de bestekken (“lastenboeken”) van openbare werken, de toepassing van de Europese Richtlijn voor Energieprestaties van gebouwen, de reglementering voor gerecycleerde granulaten, ... Ook daar moet het departement Promotie, Onderzoek en Ontwikkeling (PRD) de evolutie van deze werkzaamheden van nabij opvolgen in de drie gewesten.

In het Business Plan werden de activiteiten van het departement onderverdeeld volgens drie promotiekrachtlijnen:

- De bouw,
- De burgerlijke bouwkunde, het wegennet, de landbouw en het leefmilieu,
- De technologie en de opleiding.

Bij de ontwikkelde strategische krachtlijnen ligt de klemtoon op **de bouw en de duurzame ontwikkeling**. Er wordt doelgericht onderzoek gevoerd naar grondstoffen, technologie, bouwconcepten voor gebouwen en de evolutie van de habitat. Om de duurzaamheid van betonconstructies te garanderen wordt de kwaliteit van materialen en producten benadrukt door materialen met BENOR-certificaat te gebruiken.

Het departement ontwikkelt ook geprivilegieerde contacten met de wereld van de architecten en het architectuuronderwijs.

Sinds enkele jaren richt het zich ook tot kandidaat-bouwers, en dit in partnerschap met alle federaties die aangesloten zijn bij het platform “infobeton.be”.

Om al zijn doelstellingen waar te maken steunt het departement voortdurend op diverse pijlers:

- kennis, expertise en technische bijstand;
- een netwerk van bevoorrechte contacten in alle sectoren van de bouw;
- informatie, de follow-up van technologische ontwikkelingen, kwaliteitsvolle publicaties, communicatie, de organisatie van cursussen en conferenties, de ontwikkeling van "de betonschool", ...

Deze pijlers steunen op hun beurt op werkprincipes die een blijvend karakter kunnen geven aan de op lange termijn ondernomen acties, namelijk:

- kwaliteit,
- geloofwaardigheid,
- objectiviteit.

Hierna worden alleen de meest in het oog springende acties van 2008 hernomen.

Publicaties van FEBELCEM

• Bouwen met Beton 2008/09

In november is de editie 2008/2009 van Bouwen met Beton gepubliceerd. Bouwen met Beton is een internationaal architectuurtijdschrift dat om de 2 jaar uitkomt. Het beschrijft op excellente wijze diverse gebouwen die met veel zorg zijn geselecteerd. De verscheidenheid van de projecten, de materialisatie van het concept en de architecturale kwaliteit vormen hierbij belangrijke selectiecriteria. Van de acht projectbeschrijvingen zijn er twee Belgische: het Atlasgebouw te Antwerpen van architectenbureau META en het Theater Le Manège te Mons van architect Pierre Hebbelinck. Martin Tschanz als hoofdredacteur, Kim Zwarts als fotograaf en Miriam Bossard die instaat voor de lay-out, spelen een cruciale rol in het bereiken van het uitstekende eindresultaat. Het tijdschrift wordt uitgegeven door BETONSUISSE Marketing AG, het Cement&BetonCentrum en FEBELCEM. Projectpartners zijn ATIC, BetonMarketing Deutschland Nord, Ost, Süd und West, Irish Concrete Federation, Oficemen, TçMB en VÖZ. De editie verscheen in het Duits, Engels, Frans, Nederlands, Portugees en Spaans. Het werd gedrukt op 32000 exemplaren. Elke Belgische architect ingeschreven bij de orde kreeg een exemplaar. Hierbij stak een enquêteformulier met onder andere vragen naar de mening van de Belgische architect over deze editie. De verwerking van de enquêteresultaten gebeurt in 2009. Ook de verspreiding van deze editie in de architectuurscholen zal in 2009 gebeuren.

Publicaties in partnership - onderzoek

- In het kader van het dienstverleningsproject "Waterdoorlatende bestratingen : een ecologische en duurzame verharding binnen het integraal waterbeleid", geleid door het OCW en ondersteund door IWT-Vlaanderen, heeft FEBELCEM met het OCW en FEBE – FEBESTRAL samengewerkt aan de brochure "Waterdoorlatende verhardingen met betonstraatstenen".

- Het departement werkt in overleg met Probeton, COPRO, Seco, BCCA, OCCN, WTCB mee aan het opstellen van normen en technische goedkeuringsteksten.
- Het volgt onderzoeksgroepen (WTCB, IWT, CEP LIN MET,...) die zich toespitsen op duurzaamheid, SCC (zelfplaatsend beton), corrosiewerende middelen, ultraperformant beton, familieconcepten, ...
- Op het niveau van het Waals Gewest werkt PRD samen met vele actoren in de bouw – vooral BMP-leden (Bouwmaterialen Producenten) – aan de samenstelling van een standaardbestek voor de Waalse openbare gebouwen, op basis van dat van de Waalse huisvestingsmaatschappij (Société Wallonne du Logement). De leiding hiervan ligt bij het MET (Waals ministerie van uitrusting en vervoer) dat hiervoor een mandaat heeft van het Gewest en dat hiervoor wordt bijgestaan door het WTCB.
- Op nationaal niveau werd vooral meegewerkt aan de redactie van de Belgische nationale bijlagen bij de Eurocodes voor betonberekening (EN 1992-1-1-ANB algemeen gedeelte en EN 1992-1-2-ANB brand) en de publicatie van de nationale bijlage bij Eurocode 1 – acties op structuren die werden blootgesteld aan brand (EN 1991-1-2-ANB :2008). De berekeningsnormen aangaande brand zijn bijzonder belangrijk: ze vormen steeds meer de referentie om te voldoen aan de essentiële vereiste die in België al lange tijd gereguleerd is: veiligheid bij brand.
- Op niveau van het Europese betonplatform (ECP) werd meegewerkt aan:
 - twee publicaties rond Eurocode 2 (berekening van betonstructuren), “Eurocode 2 Worked Examples” (120p) en “Eurocode 2 Commentary” (168p).
 - de publicatie “Comprehensive fire protection and safety with concrete” (32p)Deze drie publicaties zijn downloadbaar van website www.europeanconcrete.eu.
- Op niveau van de internationale Betonfederatie (FIB) bekroont de publicatie van bulletin 46 (“Fire design of concrete structures – structural behaviour and assessment” (210p) het werk van de groep waaraan PRD sinds 2001 meewerkt.
- Het departement volgt ook commissies op Europees niveau (NBN E 351: gevaarlijke stoffen, NBN E 350: duurzaamheid van bouwwerken, ...).
- Nauwe samenwerking met de FEBE wat betreft marketing en de publicaties van Belblock, de groepering van producenten van kwaliteitsvolle betonblokken.

Conferenties

- In samenwerking met ICASD (informatiecentrum voor architectuur, stedenbouw en design) en het architectuurtijdschrift A+ organiseerde FEBELCEM dit jaar een conferentie in de Brusselse BOZAR (Paleis voor Schone Kunsten). Deze lokte ruim 800 deelnemers. Spreker was Anne Lacaton van het architectenbureau Lacaton & Vassal. Ter gelegenheid van de lezing werd in het artikel ‘Ruimte als duurzame luxe’ in nr. 214 van het architectuurtijdschrift A+ uitgebreid aandacht besteed aan het ideeëngoed en de projecten van deze architect. Zij stelt onder andere dat duurzame ontwikkeling geen toe te passen methode of externe eis is, maar integraal deel moet uitmaken van de ontwerpaanpak. Ruimte moet daarbij beschouwd worden als een luxe die voor iedereen toegankelijk moet zijn.

- Ook in 2008 werd de traditie verdergezet van contactdagen die alle belangrijke actoren uit de wegenbouw en/of burgerlijke bouwkunde samenbrengen. Op 30 september 2008 verzamelden zowat 380 belangstellenden uit Wallonië en Brussel te Anhée voor een studiedag "Wegverhardingen in beton".
- Ook de nieuwe formule van workshops voor Experts Betonverhardingen, die in 2007 voor de eerste maal succesvol werd georganiseerd, werd herhaald in 2008: op 19 maart in de Faculty-Club te Leuven voor Vlaanderen en op 24 april in Le Château de Limont voor afgevaardigden van de SPW Liège en Verviers.
- Ten slotte gaven de ingenieurs van het departement talrijke vormingen, conferenties of cursussen in het domein van gebouwen, wegen, burgerlijke bouwkunde en landbouw zowel in België als in het buitenland.

Opmerkelijke wegenprojecten

In het domein van de wegenbouw doen bouwheren, studiebureaus en aannemers regelmatig beroep op FEBELCEM als kenniscentrum dat technische assistentie verleent zowel in de fase van het projectontwerp als tijdens de uitvoering van de werken en zelfs nadien nog, voor de opvolging of wanneer eventuele schade wordt vastgesteld.

In 2008 heeft het departement, met de hulp van zijn onderzoekscentrum (CRIC/OCCN), een totaal van 77 technische assistenties geleverd. 36 hiervan gebeurden in het ontwerpstadium van de projecten (studies, bestekken, ...), 15 verplaatsingen werden uitgevoerd naar de werf, tijdens de uitvoering van de werken, en 26 interventies betroffen schade tijdens de levensduur van de realisaties.

De meeste technische assistenties, ca. 90% in 2008, worden nog steeds uitgevoerd in de wegensector. De andere aanvragen situeren zich in het domein van de gepolijste betonvloeren (industrievloeren), van de gebouwen, de landbouw en ten slotte de waterzuivering.

Enkele van die projecten waren bijzonder interessant, met name :

- De heraanleg van een gedeelte van de E17 tussen Antwerpen en Gent ter hoogte van Sint-Niklaas waar een nieuwe verharding in geluidsarm doorgaand gewapend beton werd geplaatst.
- Busbaan in gedeuveld platenbeton (Liège Guillemins) of de aanleg van busstations (Jemeppe-sur-Meuse, Charleroi).
- Parkeerterrein in gedeuvelde betonplaten voor zwaar verkeer, langs de autosnelweg E40/A3 in de provincie Luik.
- De heraanleg van een gedeelte van het vliegveld van Oostende met een fundering in walsbeton.
- De tweede fase van de renovatie over 3 km van de E34/N49 in Melsele door een doorgaand gewapend beton, geplaatst in 2 lagen met gebruik van betonpuin in de onderste laag.
- De studie van een licht gekleurd uitgewassen beton voor de trambaanverharding op de Korenmarkt en het Braunplein te Gent, in samenwerking met studiebureel Technum en architectenbureau Robbrecht en Daem.
- Het onderzoek aangaande conceptie en opstelling van de technische clausules van het Bijzonder Bestek voor de volledige renovatie van de Havenlaan in Brussel en het verlengstuk ervan, de Claessensstraat (ongeveer 1,6 km tussen Sainteletteplein en Jules de Troozsquare). Deze werken zouden in de eerste helft van 2009 moeten starten. De heraanleg van de Havenlaan maakt deel uit van de ingrepen die noodzakelijk zijn voor de ontwikkeling van de havenbedrijvzone en van de site van Tour & Taxis. De oude kasseiweg beantwoordt niet meer aan de eisen van het

Fotos : FEBELCEM

moderne verkeer. Daarom ging bijzondere aandacht naar de keuze van de nieuwe afwerkingslaag voor deze weg. Deze moest tegemoetkomen aan de eisen van zwaar verkeer, maar tegelijk ook bevorderlijk zijn voor zijn integratie in het stedelijke weefsel. De keuze viel al snel op een bekleding in uitgewassen gekleurd beton, zowel voor de rijbaan als voor het fietspad (twee richtingen). De nieuwe weg wordt aangelegd met een bekleding in een dubbele laag doorgaand gewapend beton, waarbij de bovenste laag bruin gekleurd beton wordt met een granulometrie van 0/6 met het oog op een goed rijcomfort.

- De aanleg van industriële bekleding in betonplaten (site Comet in Obourg, Mont Saint Guibert, ...).

Belangrijke gebeurtenissen

• International Concrete Design Competition

In 2003 hebben de cementfederaties van 8 Europese landen een internationale ontwerpwedstrijd voor architectuurstudenten opgestart. De 3de cyclus die internationaal gecoördineerd werd door FEBELCEM, startte in 2007. De cementfederaties van de volgende landen namen deel: België, Nederland, Duitsland, Italië, Turkije, Ierland, Spanje, Zweden en Noorwegen. Juan Herreros van het Spaanse architectenbureau Abalos-Herreros was curator. Als thema koos hij 'implicit performance' met als ondertitel 'exploring the hybrid condition'. 63 studenten van 10 verschillende Belgische architectuurscholen hebben zelf of in het kader van een aan het thema verbonden ontwerp oefening een project gemaakt. Na een selectie door de scholen zelf werden 18 projecten voorgelegd aan de Belgische jury, bestaande uit Adrien Verschure, Dirk De Meyer, Kersten Geers, Manuel Rocha de Aires Mateus, Olivier Bastin en Rob Nijse. De volgende drie studenten kregen een 1ste prijs ex aequo: Berten Vandaal en Wouter Dreessen van de Provinciale Hogeschool Limburg PHL – Architectuur, Radim Louda van ISACF La Cambre. Hans Ooms van de Provinciale Hogeschool Limburg PHL – Architectuur kreeg een eervolle vermelding. De prijsuitreiking vond plaats op 19 november in de Provinciale Hogeschool Limburg. De winnende studenten van alle deelnemende landen volgden de Master Class die plaatsvond van 3 tot en met 9 augustus in de Singel te Antwerpen onder leiding van Juan Herreros. Panelen van alle winnende inzendingen waren tentoongesteld tijdens de Concrete Day. In 2009 zal de publicatie over de 3de cyclus verschijnen.

• De contacten met het architectuuronderwijs in het kader van de internationale architectuurwedstrijd werden reeds vermeld.

• Noteren we ook nog de lezingen over betontechnologie in relatie tot architectuur, en de jaarlijkse Education-beurs met ruim 600 bezoekers-studenten.

• FEBELCEM organiseerde een persconferentie over het eerste passiefhuis van beton in Wallonië en werkte mee aan het dossier beton van de RTBF- uitzending « Une brique dans le ventre ». Hierin werd niet alleen aandacht besteed aan het passiefhuis maar ook aan vloeren in decoratief gepolijst beton.

• Er werd deelgenomen aan verschillende beurzen en nationale en internationale congressen waaronder:

- Het Salon des Mandataires publics wallons (Marche-en-Famenne, 14 en 15 februari 2008).

- De Dag van de Openbare Ruimte (Edegem, 12 en 13 maart 2008).

- 9th International Conference on Concrete Pavements (17-21 augustus 2008) te San Francisco, waar FEBELCEM instond voor een internationale workshop over verhardingen in doorgaand gewapend beton en tevens twee bijdragen indiende voor het congres.

- SURF 2008 (20-22 oktober 2008) te Portoroz, Slovenië, een congres georganiseerd door de wereldwegenvereniging PIARC over de oppervlakkenmerken van wegen, met een bijdrage van FEBELCEM over de karakteristieken van de hedendaagse betonwegen.
- Croatian Forum on Concrete Roads (28 oktober 2008) Zagreb waar FEBELCEM was uitgenodigd om een presentatie te geven over betonnen landbouwwegen.
- Vijfde bijeenkomst van de "Assainissement Non Collectif" in Lons-le-Saunier (Frankrijk, 15 en 16 oktober 2008) waar FEBELCEM een presentatie verzorgde op verzoek van Belgische prefabrikanten van tanks en individuele zuiveringssystemen in beton.
- Het ECRA-congres in Praag, op 16 mei 2008.
- Het "Passive House"-symposium in Brussel, op 12 september 2008.
- De studiedag rond betonherstelling (Fereb en WTCB) in Beez, op 17 september 2008.
- De dagen van de "Printemps de l'environnement" (lente van het milieu), een organisatie van het kabinet van minister Paul Magnette.

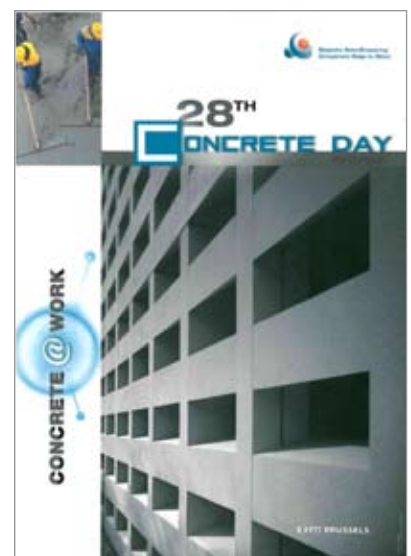
FEBELCEM heeft zijn kantoren op 1 december 2008 overgebracht naar de Vorstlaan in Bosvoorde.

De Belgische Betongroepering (BBG)

De Belgische Betongroepering werd opgericht in 1980. Ze heeft tot doel iedereen te verenigen die geïnteresseerd is in de toepassingen van beton in de bouw om de kennis van dit materiaal in al zijn aspecten te valoriseren, te delen en te verspreiden. De leden komen uit universiteiten en hogescholen, nationale en regionale administraties, technische instituten (opzoekingscentra, controlebureaus,...) en professionele verenigingen van aannemers en industriëlen.

Het Departement Promotie, Onderzoek & Ontwikkeling van FEBELCEM ondersteunt actief de Belgische Betongroepering en werkt nauw samen aan haar verdere ontwikkeling door o.a. haar secretariaat-generaal waar te nemen en al haar activiteiten te organiseren.

- De 28e Betondag werd omgedoopt in Concrete Day. Hij had als thema "Concrete@work". Het thema verwees onder andere naar datgene wat de rijkdom van de sector uitmaakt, namelijk het vakmanschap van al diegenen die betrokken zijn bij de productie van de bestanddelen van beton, het aanmaken, de werkzaamheden op de werf en het ontwerpen en dimensioneren van de constructies. Deze rijkdom moet gekoesterd worden, want met de evolutie van de kennis en de kunde valt of staat immers de verdere ontwikkeling van het materiaal. Het programma van de lezingen is te vinden op de website van BBG. De voormiddag werd afgesloten met een rondetafelconferentie over vorming en opleiding in de bouw onder leiding van Gabriel Delporte. 's Namiddags werden workshops georganiseerd om de bedrijven toe te laten nieuwe producten of technieken voor te stellen. Deze workshops zijn ook een uitstalraam voor onderzoeksinstituten en universiteiten om onderzoeksresultaten voor te stellen. Op het einde van de dag werden 3 belangrijke prijzen uitgereikt: de Studieprij, de Dexia Concrete Student Contest en de Belgian Concrete Excellence Award.

Fotos : FEBELCEM

- BBG organiseerde :
 - samen met het Genootschap Civiele Techniek (K VIV) een studiedag over vezelversterkt beton waaraan 70 personen hebben deelgenomen;
 - samen met NAV - WTCB - FEBELCEM - FSBP - FEBE 4 info-avonden over "Nieuwe ontwikkelingen binnen speciale betonsoorten". Ongeveer 600 personen hebben deelgenomen aan deze avonden die vooral gericht waren tot architecten;
 - met de steun van FEREB, Cobomedia en WTCB een studiedag over "Een nieuwe blik op de herstelling van beton" waaraan 70 personen hebben deelgenomen;
 - samen met het Genootschap Civiele Techniek (K VIV) en de firma Van Haut NV een info-avond over bekistingen;
 - in samenwerking met het Genootschap Civiele Techniek (K VIV), een bezoek aan de Gaardeniersbrug in Gent, waaraan 110 personen hebben deelgenomen;
 - een werfbezoek aan de aanpassingswerken van het GEN, meer bepaald aan het gedeelte tussen het station van Ottignies en de splitsing in Louvain-la-Neuve op de lijn L161;
 - een werfbezoek aan het project Monovolume & de Arteveldehogeschool in Gent.

- In 2008 kenden de cursussen betontechnologie nog steeds even veel succes :
 - 12.02. 2008 – 27.05.2008 : Gent - 56 deelnemers (Nederlandstalig)
 - 26.09. 2008 – 18.12. 2008 : Louvain-la-Neuve - 49 deelnemers (Franstalig).

- Met de steun van infobeton.be heeft BBG beslist om een verantwoordelijke vorming aan te werven. Anastassia Kastelis is in functie getreden als Coördinatrice-Vorming op 19 mei 2008. Als gevolg van die rekrutering is de BBG gestart met de ontwikkeling van de betonschool: opsporing van de opleidingsbehoeften, uitwerking en voorstelling van nieuwe cursussen en modules, opleidingscheques, kwaliteitslabels, partnerships, ...

- De BBG is gestart met het samenstellen van een basiscursus over het materiaal beton. Deze cursus zal in 2009 plaatsvinden.

- Einde 2008 heeft de BBG uitgave 2009 van het boek over betontechnologie uitgegeven in de Nederlandse versie. Het werd begin 2009 op meer dan 1000 exemplaren afgedrukt.

- De besluiten getrokken uit de studiedag over zichtbeton, die BBG in 2007 organiseerde, leidden tot het oprichten van een werkgroep in 2008. Deze werkgroep heeft als doel het opstellen van een normatief document en een handleiding over zichtbeton.

infobeton.be

- Het eerste trimester van het jaar staat telkens volledig in het teken van de Batibouw-beurs. Voor de editie 2008 hadden de organisatoren van het Salon als centraal thema 'Duurzaam Bouwen' gekozen, in al zijn facetten. Duurzaamheid wordt immers vaak ten onrechte gereduceerd tot het milieu-aspect, waarbij de economische en sociale dimensies naar de achtergrond verzeilen.

"Juist handelen" nu en met het oog op de toekomst, dat is de uitdaging van duurzaam bouwen. Zorgen voor het welzijn van vandaag en dat van morgen. Beton helpt daarbij door zijn eigenschappen en de kennis en het vakmanschap van de producenten. Beton past daarom geheel natuurlijk in de logica van duurzaam bouwen.

In een publicatie gericht aan de kandidaat (ver)bouwer wordt deze boodschap kernachtig geïllustreerd. De publicatie werd op Batibouw uitgedeeld aan de bezoekers van de stand van infobeton.be. Ze toont op welke wijze de sector als geheel, en met talloze betonproducten en -toepassingen bijdraagt tot de daadwerkelijke invulling van het drieluik 'ecologie / economie / maatschappij'.

De publicatie is bovendien opgevat als een verzamelmap voor de reeks 'infofiches' die de afgelopen jaren zijn gepubliceerd. Deze fiches bieden meer praktische informatie. In elk bouwproject zoekt de (ver)bouwer antwoorden op de meest uiteenlopende vragen en eisen: thermisch comfort, akoestisch comfort, brandveiligheid, esthetisch uitzicht, kwaliteitsgaranties, regenwateropvang, interieur- en tuininrichting, ... Elke fiche gaat in op de oplossing(en) die beton, prefab of stortklaar, telkens aanreikt – met andere woorden: duurzaamheid in de praktijk.

De stand won in de categorie van de stands groter dan 70 m² andermaal een Award voor het "Beste Onthaal". Dit succes was ongetwijfeld mee te danken aan het feit dat op de stand een stijlvolle betonnen design-keuken was opgesteld waar een chef-kok op gezette tijden zijn kunnen tentoonspreidde en de bezoekers op exquise hapjes trakteerde.

- infobeton.be was aanwezig op de beurs Concept & Build, op 6 en 7 november 2008.
- infobeton.be heeft deelgenomen aan de beurs Energie & Habitat, van 21 tot 24 november 2008.
- Eind 2008 heeft infobeton.be bij het grote publiek en bij kandidaat-bouwers een onderzoek gevoerd naar hun perceptie van beton. In 2009 zal in detail teruggekommen worden op de resultaten van dit onderzoek.
- In 2008 zijn infobeton.be en FEBELCEM toegetreden tot de cluster CAP 2020. Dit is een Waalse groepering van bouwbedrijven, aannemers, architecten, producenten en leveranciers van materialen en diensten die de Europese doelstelling van 2020 aangaande forse beperking van het energieverbruik onderschrijven.

infobeton.be

5. Communicatie

Het communicatieteam van FEBELCEM heeft zijn interventies in 2008 alsmaar meer gediversifieerd. Voortaan moet niet alleen worden toegezien op de verbetering van het imago van beton als product en de verdediging van een betrouwbaar en milieuvriendelijk industrieel proces, maar ook op de prestaties van de communicatiemiddelen van de voortdurend talrijkere partners.

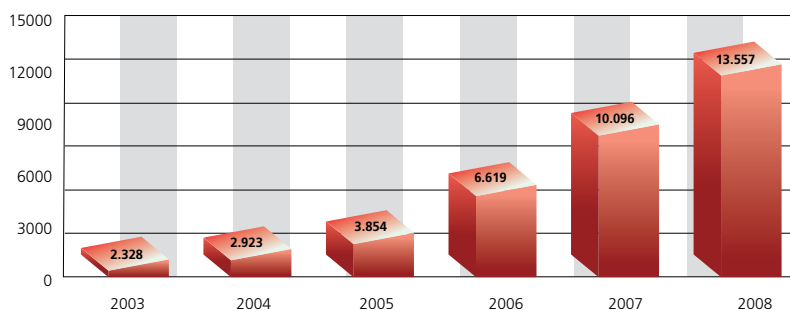
Vandaag moet elke onderneming die wil communiceren, over prominente en dynamische communicatietools beschikken. Internet kan onmogelijk nog genegeerd worden, en de sectoren rond cement en beton beseffen dat maar al te goed.

De website www.infobeton.be, die nu al twee jaar door de Communicatieafdeling van FEBELCEM wordt beheerd, treedt in een consolidatiefase. Dankzij het dagelijks beheer ervan, de publicatie van vier infobeton-newsletters en een wedstrijd rond Batibouw kon de trouw van de surfers gedynamiseerd worden tot een stijgende bezoekfrequentie (10.000 bezoekers/maand in 2007; 11.000 in 2008).

Tijdens het tweede halfjaar 2008 werd nagedacht over de informatieve achtergrond die deze site aanbiedt. Uit dit denkwerk ontstond een nieuwe rubriek die volledig aan beton en energie is gewijd, naast veelbelovende toekomstprojecten zoals het online brengen van een 'betonblog' en een kwaliteitspeiling... Wij zijn ervan overtuigd dat deze twee tools, die operationeel zijn vanaf de lente 2009, onze industrieën zullen helpen om hun doelpubliek steeds beter te definiëren en te begrijpen.

De site van FEBELCEM is op zijn beurt eveneens altijd in ontwikkeling. Het jaar 2007 eindigde met de lancering van een volledig nieuw grafisch patroon. In 2008 moest de relevantie van deze wijziging dus bevestigd worden om de trouw van onze bezoekers niet te schaden... De grafische uitdaging was duidelijk een succes. De algemene statistieken van de site www.febelcem.be handhaafden hun constante vooruitgang: de teller staat nu op 13.000 bezoekers/maand. Merk op dat het absolute record werd gevestigd in mei 2008, met precies 20.057 bezoekers. Voor een professionele site die niet meteen op het grote publiek mikt, is dat een schitterend resultaat!

Gemiddeld aantal bezoekers per maand voor www.febelcem.be

Het algemene succes van de site berust niet op toeval maar op steeds weer herhaald werk van lange adem. De site van FEBELCEM wordt immers niet zomaar regelmatig bijgewerkt: hij profiteert ook systematisch van denkwerk dat zowel de ontwikkeling van de rubrieken als de technische basis betreft. (Voor 2008: optimalisering van de zoekmotor, optimalisering van de algemene referencing, vermenigvuldiging van de gedeelde links, installatie van een tool voor intern beheer, ...)

Onze aanwezigheid in de pers consolideren

Om het even of het gaat om de verdediging van het industriële proces of om de bevordering van een innoverend, warm en modern imago van het materiaal 'beton': de communicatieafdeling laat geen kans onbenut om de pers te halen (persconferenties, hulp bij het opstellen van persartikels of persmappen, persaankondigingen bij de publicatie van documenten, ...). In 2008 organiseerde FEBELCEM 4 communicatieacties onder de vlag van infobeton.be. FEBELCEM liet zich hierbij ondersteunen door de firma Interel. Deze 'mediastunts' lokten de pers massaal om kennis te maken met:

- de stand op Batibouw met een in beton uitgevoerde keuken,
- de wedstrijd 'Concrete Design Master Class' in Antwerpen,
- de 28e 'Concrete Day' met deze keer als thema 'Concrete@work',
- de rondleiding in het theater 'le Manège' in Mons (Bergen), in het gezelschap van architect Hebbelinck.

Dit dagelijks werk blijft vruchten afwerpen: in het voorbije jaar verschenen andermaal bijna honderd artikels in de nationale geschreven pers! Merk op dat ook de televisie onze acties opvolgt: de RTBF bracht verslag uit over onze stand op Batibouw, terwijl RTL-tvi de actualiteit van onze sector toelichtte naar aanleiding van de Concrete Day.

We blijven ook inspelen op de behoefte van FEBELCEM aan beeldmateriaal: fotograaf Laurent Brandajs werd aangezocht voor nieuwe fotoreportages met een bijzondere klemtoon voor interieurs in beton.

Steeds talrijkere informatiemiddelen

De samenwerking tussen het departement Industriële Ecologie en de afdeling Communicatie van FEBELCEM draaide in 2008 op volle toeren. Drie belangrijke communicatietools zijn het bewijs ervan:

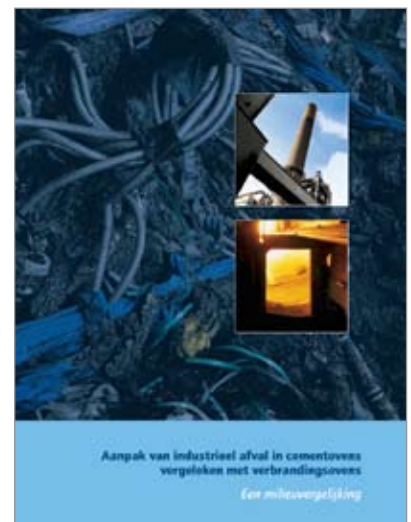
- In het begin van het jaar werd onder FEBELCEM-label een didactische folder gepubliceerd die was gerealiseerd met redactionele steun van de organisatie 'Green Facts'. Deze folder 'Aanpak van industrieel afval in cementovens vergeleken met verbrandingsovens: een milieuvergelijking' bewijst duidelijk dat het gebruik van afval in de cementproductie ter vervanging van een deel van de fossiele brandstoffen en grondstoffen de beste optie vormt. Deze publicatie kreeg een mooie weerklank in de media en is in elektronische vorm ook vandaag nog raadpleegbaar via www.coprocessing.info.

- In maart 2008 werd het tweede jaarverslag van Fediex gerealiseerd. Onze zusterfederatie bracht hiermee de actualisering van haar communicatie (kerncijfers van de sector, enz.) op gang.

De architect Pierre Hebbelinck tijdens een persconferentie in Bergen.

Foto: Fortea

- Voor de delfstoffsector werd een nieuwe publicatie *'Groeven en duurzame ontwikkeling. Een dagelijks engagement'* gerealiseerd. Deze publicatie benadrukt de vele inspanningen die de groeves leveren op domeinen zoals modernisering van hun installaties, valorisering van natuurlijke rijkdommen, vermindering van de impact van transport, bescherming van diersoorten, dialoog met de buurtbewoners, enz. Een volledig en overtuigend overzicht toont het echte engagement van de sector betreffende Duurzame Ontwikkeling.

Wat de meer klassieke producten betreft: de communicatieafdeling realiseerde allerlei drukwerk (uitnodigingen voor informatiedagen, programma's voor de GBEE...) en zeer veel teksten: toespraken, mededelingen, memoranda, persartikels, technische dossiers enz.

Een nauwlettend opgevolgd partnership

Tot slot was de communicatieafdeling zeer actief in haar samenwerking met haar professionele partners. Ze realiseerde meer bepaald elf informatiebulletins 'Quadra-ria' (waarvoor ook een nieuwe lay-out werd ontwikkeld), hielp de vereniging IMA met het oog op de 'Mineral Day' en ondersteunde meer in het algemeen en op diverse vlakken (adviezen, productie, beheer van de website, ...) de Belgische Betongroepering en infobeton.be. Wij vermelden hier ook de nauwe contacten tussen het communicatieteam van FEBELCEM en de collega's van de Union Wallonne des Entreprises, het VBO, de Confederatie Bouw, CEMBUREAU en het Syndicat Français de l'Industrie Cimentière.

6. Het sociale landschap in 2008

De sociale actualiteit van de sector werd in 2008 gekenmerkt door werkzaamheden met betrekking tot het Interprofessioneel Akkoord (IPA). De sfeer die bij de totstandkoming van dit akkoord voor de periode 2009/2010 heerste, is samen te vatten met de woorden: "Uitzonderlijke situaties vragen uitzonderlijke akkoorden".

IPA 2009 - 2010

In een ernstige crisisperiode – zowel financieel als economisch, en bovendien gekoppeld aan een somber politiek klimaat – wil het Interprofessioneel Akkoord dat de sociale partners overeenkwamen voor de jaren 2009-2010, en dat wordt uitgevoerd door de economische herstelwet, "op een proactieve manier antwoorden op de economische vertraging". Het is in die geest dat de marges werden vrijgemaakt die noodzakelijk zijn voor de vermindering van de kosten van ondernemingen die met de economische crisis worden geconfronteerd.

Een ongunstige context voor concurrentie

Het is bekend dat de Belgische **loonkosten** over de periode 1996/2007 – ondanks hun zwakkere evolutie dan in Frankrijk en Nederland – nog altijd duidelijk hoger liggen dan die in Duitsland.

Verder haalt België, wat **productiviteit van de arbeid** betreft, het zwakste BBP-groecijfer per gewerkt uur.

Bovendien bleef de Belgische **inflatie** tussen 1996 en 2007 relatief hoog (gemiddeld hoger dan in Frankrijk en Duitsland, maar lager dan in Nederland).

Twee soorten stimulerende maatregelen moeten worden overwogen

Eenzijds de maatregelen die de **loonmatiging** garanderen, waaronder de beperking van loonsverhogingen tot de automatische indexering, voor de duur van het IPA.

Er is dus geen loonnorm en geen marge meer voor een verhoging van het brutoloon boven de evolutie van de gezondheidsindex. Er kunnen echter nettovoordelen worden verleend (niet onderworpen aan de RSZ) zoals de maaltijdcheques en de "ecocheques", tot maximaal 125 € voor 2009 en – op jaarbasis en op kruissnelheid – tot maximaal 250 € in 2010 (bedragen per werknemer).

Anderzijds de maatregelen die het mogelijk maken de **loonkosten te beperken**. Diverse bestaande stelsels voor vermindering van de kosten van bedrijven werden herbeoordeeld:

- **Vermindering voor nacht- en ploegenarbeid: verhoogd vrijstellingspercentage**

De gedeeltelijke vrijstelling van storting van de bedrijfsvoorheffing bedraagt nu 10,7 % van de belastbare lonen inclusief de ploegenpremie. Vanaf 1 juni 2009 wordt dit opgetrokken tot 15,6 % binnen de grenzen die de economische herstelwet preciseert.

- **Vermindering voor overuren: verruiming van de fiscale voordelen**

De economische herstelwet heeft de fiscale vrijstelling voor het jaarlijkse quotum van 65 overuren per kalenderjaar op 1 januari 2009 opgetrokken tot 100 overuren; vanaf 1 januari 2010 wordt dit 130 overuren.

- **Vermindering van "looncorrectie" en financiële compensatie van de onderhandelingsenveloppe**

Als compensatie voor het concurrentieverlies wordt de bestaande vrijstelling van 0,25 % op de bedrijfsvoorheffing versterkt en verhoogd tot respectievelijk 0,75 % van de lonen op 1 januari 2009 en 1 % op 1 januari 2010.

Foto: diatheek CBR

Foto: J. Van Hevel

• Verlenging van de maatregelen ten gunste van onderzoek en innovatie

Gezien de centrale rol van innovatie in de verbetering van de concurrentiekracht van de Europese ondernemingen op het niveau van de wereldeconomie, werden de maatregelen om alle vormen van innovatie aan te moedigen, andermaal verlengd. De economische herstelwet timmert dus voort aan de versterking van een concurrentiële economie via twee belangrijke maatregelen:

- De verlenging van het systeem van eenmalige innovatiepremies voor de kalenderjaren 2009 en 2010;
- De gedeeltelijke vrijstelling van de storting van de bedrijfsvoorheffing, in te houden op de lonen van werknemers die aan wetenschappelijk onderzoek doen, waarvoor het percentage op 1 januari 2009 naar 75 % werd opgetrokken.

• Vereenvoudiging van de werkgelegenheidsplannen

De hervorming van de werkgelegenheidsplannen voorziet in de opheffing van een aantal verminderingen voor diverse doelgroepen en een specifieke heroriëntering van de doelgroep "jongeren".

Verlenging van de maatregelen aangaande brugpensioenen

In uitvoering van het IPA 2009-2010 verlengt het economisch herstelplan bepaalde maatregelen met twee jaar:

- Het voltijds brugpensioen op **56 jaar** met een loopbaan van 33 jaar en 20 jaar nachtwerk; het brugpensioen op **56 jaar** met een loopbaan van 40 jaar (CAO 92);
- Het deeltijds brugpensioen vanaf **55 jaar** op basis van een collectieve overeenkomst aangegaan door de sector of de onderneming;
- Het halftijds brugpensioen vanaf **58 jaar**, gewoon volgens schriftelijk akkoord tussen werkgever en werknemer.

Duurzame maatschappelijke ontwikkeling: Opleiding, Gezondheid – Veiligheid en Bescherming – Preventie op het werk

In de context van de ontwikkeling van een innoverende en concurrentiële economie ten gunste van kwaliteitsvol werk, vervolgen alle cementgroepen hun opleidingsprogramma's om de werknemers in staat te stellen zich in te schrijven in de strategie van duurzame ontwikkeling en tegelijk de evoluties in hun vakgebied op de voet op te volgen.

De cementbedrijven hebben zich via een CAO (Collectieve Arbeidsovereenkomst) opnieuw ertoe verbonden een proactieve speler te zijn in de context van duurzame ontwikkeling. De "nuttige toepassing" van brandstoffen en vervangingsmateriaal moet daarom betrouwbaar verlopen op alle niveaus: gezondheid van de werknemers en de buurt, optimale cementkwaliteit, effect van de productie op het leefmilieu, ...

De cementproductiesites garanderen dat maximaal rekening wordt gehouden met bekommernissen aangaande gezondheid en veiligheid:

- Risicoanalyse;
- Verbetering van procedures – Invoering van nieuwe procedures;
- Begeleidende opleidingen – Opleidingen voor risicovolle opdrachten.

Specifieke actieplannen ondersteunen deze benadering en dragen bij tot veralgemening van een bedrijfscultuur waarin iedereen zijn rol speelt in de veiligheid. Voorbeelden:

- Versterking van de toepassing van de code voor welzijn op het werk;
- Bevordering van gedragswijzigingen bij de werknemers door een cultuur van risicopreventie te promoten.

In het kader van een algemeen "Kwaliteit, Leefmilieu, Gezondheid en Veiligheid"-beleid proberen de cementbedrijven – als proactieve spelers in duurzame ontwikkeling – onophoudelijk de beroepsrisico's te beperken door gezonde en veilige uitrustingen en werkplaatsen ter beschikking te stellen:

- Algemene criteria-eisen waaraan de arbeidsplaatsen moeten beantwoorden;
- Keuze, aankoop en gebruik van collectieve beschermingsuitrustingen;
- Eerste hulp en eerste zorgen aan werknemers die het slachtoffer zijn van een ongeval of onpasselijkheid;
- Zorg voor de thermische sfeer.

De cementbedrijven hebben zich ertoe geëngageerd veilige bedrijfspraktijken aan te wenden om de gezondheid en de veiligheid van hun medewerkers te waarborgen. Zij verwachten van ieder personeelslid dagelijkse betrokkenheid door een permanente bijdrage via de naleving van dit beleid dat procedures, tools en actieplannen omvat, versterkt in de Comités voor Preventie en Bescherming op het Werk. Ze eisen van hun medewerkers de strikte naleving van voorschriften en het gebruik van de vereiste collectieve en individuele beschermingsmiddelen voor de uitvoering van elke taak.

De verbetering van de resultaten inzake gezondheid en veiligheid past dus in een optiek van lange duur en van responsabilisering van alle spelers.

Sensibilisering en opvolging van het Europese Akkoord over inadempbaar kristallijn silicium

Uitdagingen

Zoals wellicht bekend, hebben veertien industriesectoren (waaronder de cementsector) en de vertegenwoordigers van de Europese vakbonden in april 2006 een Europees akkoord voor sociale dialoog (ESDA) ondertekend.

In België heeft FORTEA, in samenwerking met de Groupement des Sabli  res en andere betrokken federaties, zich in 2007 hevig verzet tegen het wetsontwerp "vermindering van de limietwaarde tot 0,05 mg/m³". Na diverse vergaderingen met de Hoge Raad voor Veiligheid en Bescherming op het Werk kon verdere verstrenging van de bestaande normen in de Belgische wetgeving vermeden worden.

Implementering van het sociaal akkoord

FORTEA lanceerde een opleiding "stof" om de beste praktijken te leren aanwenden teneinde de risico's van blootstelling aan stof te voorkomen en te beperken.

Met het oog op de overhandiging van het eerste NEPSI-verslag over kristallijn silicium, in maart 2008, werden ter plaatse door het "Centre Terre et Pierre" de metingen van stofmassa's en de monsteranalyses uitgevoerd. Voor verdere analyses werd het "Nationale Centrum van Wetenschappelijk en Technisch Onderzoek voor de cementnijverheid" ingeschakeld. FEBELCEM van zijn kant vulde de vragenlijst voor de cementfabrieken op nationaal niveau in en bezorgde deze aan de Europese organisatie CEMBUREAU.

Permanente beroepsopleiding en Laureaten van de arbeid

De ondernemingen van de subsector hebben zich via CAO verbonden tot een opleidingsinspanning ten belope van 1,9 % van de bij de RSZ aangegeven brutolonen. De cementbedrijven ondersteunen hun inspanningen voor een dynamisch opleidingsbeleid met permanente informatie en dialoog over de opleidingsplannen. De follow-up hiervan wordt uitgevoerd door de Ondernemingsraad en op sectorniveau.

Vereenvoudiging van de sociale balans en inzameling van informatie over informele opleiding

In de nieuwe sociale balans worden naast de formele opleidingen ook de meer informele opleidingen meegeteld: functiegerichte opleiding, persoonlijke begeleiding en diverse peterschappen (bijvoorbeeld, bij de implementering van de nieuwe werkorganisatie of van een modern, computerondersteund beheersysteem voor onderhoud enz.).

Foto: J. Van Hevel

Foto: diatheek CBR

Titels en eretekens van de arbeid

De bestuurders van FEBELCEM en FEDIEX hebben de follow-up van de procedure voor de benoeming van de Laureaten van de Arbeid in 2007 toevertrouwd aan FORTEA, een gezamenlijke structuur en dienstencentrum voor de sectoren "Cementindustrie" en "Kalk-, kalksteen-, dolomietnijverheid en aanverwante bedrijven – Groevenijverheid". Er werd een informatiecampaagne gestart om dit initiatief kenbaar te maken. Het organiserende Nationale Comité, voorgezeten door dhr. Olivier Bertrand, en de gewestelijke selectiecomités hebben hun opdrachten voortgezet tot in december 2008.

Uit die werkzaamheden kwamen 355 kandidaten naar voren (FEBELCEM & FEDIEX) die werden voorgesteld voor de ere tekens van de arbeid:

- De titel en het ereteken van Cadet van de Arbeid, toegekend aan jonge werknemers die zich hebben onderscheiden door hun zin voor initiatief, plichtsbewustzijn, verantwoordelijkheidszin en een perfectionistische houding.
- De titel en het bronzen ereteken, toegekend aan de werknemers die voldeden voor het onderzoek naar hun beroepskwaliteiten, georganiseerd door het Koninklijk Instituut der Eliten van de Arbeid van België, in samenwerking met de beroeps- en de werknemersorganisaties.
- De titel en het zilveren ereteken, na gunstig advies van het organiserende Nationale Comité en van de commissaris-generaal van de Regering overhandigd aan de werknemers die in een constante dynamiek streven naar kwaliteit in hun werk.
- De titel en het gouden ereteken, op voordracht van de ministers van Werk en van Economie toegekend door Zijne Majesteit de Koning, als beloning voor de diensten geleverd aan de beroepssector en aan de werkcollega's.

De ere tekens werden op 15 februari 2009 uitgereikt tijdens een huldezitting.

Sociale verkiezingen (mei 2008)

Na een moeilijke start, die te maken had met de goedkeuring van het reglement, verliepen de sociale verkiezingen zonder al te veel problemen. Dankzij de sleutelbegrippen die in dit reglement worden gebruikt en die ongewijzigd bleven tegenover 2004 ("Technische exploitatie-eenheid", "Directiepersoneel" enz.), waren er in de pre-electurale fase weinig knelpunten.

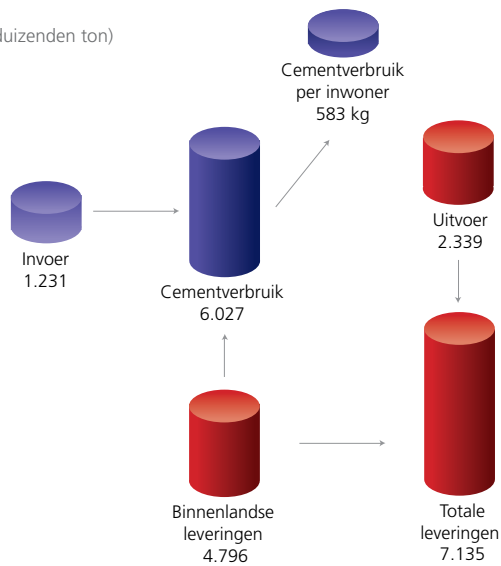
In de verkiezingsfase doken de klassieke problemen op: complexiteit van de procedure, administratieve logheid enz.

Wat de resultaten betreft: deze zijn zeer goed vergelijkbaar met die van 2004: het kwam nergens tot een verschuiving in de evenwichten tussen de vakbonden.

Overigens vindt het Verbond van Belgische Ondernemingen dat de voorbereiding van de sociale verkiezingen te duur, te streng, bijzonder formalistisch en te lang (procedure van 150 kalenderdagen) is. Naast de financiële inspanningen vraagt de voorbereiding van deze verkiezingen veel organisatie vanwege de ondernemingen. Deze wensen derhalve een vereenvoudiging van de procedure om deze verkiezingen in de toekomst doeltreffender te laten verlopen.

7. Statistieken

SECTORSHEMA (in duizenden ton)

TOTALE LEVERINGEN

Jaren	Portlandcement		Hoogovencement		Totaal cement (x 1.000 t)
	(x 1.000 t)	(%)	(x 1.000 t)	(%)	
1995	4.117	56,8	3.127	43,2	7.244
2000	4.187	55,8	3.323	44,2	7.510
2005	3.810	57,8	2.777	42,2	6.587
2007	4.039	58,3	2.891	41,7	6.930
2008	4.094	57,4	3.042	42,6	7.135

Bron: FEBELCEM

TEWERKSTELLING IN DE BELGISCHE CEMENTINDUSTRIE

Jaren	Aantal bedienden (maandgemiddelde)	Aantal arbeiders (maandgemiddelde)	Totaal aantal arbeidsuren
1995	680	1.139	1.768.312
2000	777	1.086	2.676.617
2005	545	744	2.270.593
2007	484	612	1.686.837
2008	538	641	1.814.710

Bron: PRODCOM

INVESTERINGEN VAN DE BELGISCHE CEMENTINDUSTRIE

Jaren	Rollend materieel, installaties, machines en uitrusting	Terreinen en gebouwen (x 1.000 €)	Totaal investerings
1995	40.932	6.689	47.621
2000	56.812	8.346	65.158
2005	25.927	4.923	30.851
2007	33.880	9.895	43.775
2008	20.864	4.072	24.936

Bron: FEBELCEM

OMZET

Jaren	1995	2000	2005	2007	2008
in miljoen euros	515,8	555,0	465,3	486,2	513,1

Bron: PRODCOM

UITVOERLEVERINGEN (%)

Jaren	1995	2000	2005	2007	2008
Bestemming					
Nederland	47,6	42,4	35,1	59,6	
Frankrijk	40,8	46,9	44,0	23,3	
Duitsland	5,9	4,4	8,1	4,7	
G.H. Luxemburg	0,6	1,0	0,9	4,1	
Verenigd Koninkrijk	1,7	0,8	0,7	3,1	
Andere E.U.	0,0	0,3	4,7	0,0	

TOTAAL E.U.	96,6	95,8	93,5	95,3	94,4
BUITEN E.U.	3,4	4,2	6,5	4,7	5,6

Europa extra E.U.	0,0	1,4	0,1	0,3	0,2
Afrika	2,1	1,8	5,1	3,9	4,6
America	0,5	0,4	0,4	0,0	0,0
Azië	0,0	0,1	0,2	0,0	0,1
Oceanië	0,8	0,5	0,6	0,5	0,3

TOTAAL (1.000 t)	2.039	2.189	2.174	2.281	2.339
-------------------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Bron: FEBELCEM

CEMENTVERBRUIK IN E.U. LANDEN (X 1.000 T)

Jaren	1995	2000	2005	2007	2008
Land					
België	5.762	6.125	5.795	5.954	6.027
Nederland	5.300	6.250	5.376	5.912	6.325
Frankrijk	19.822	20.633	22.515	24.803	24.116
Duitsland	38.486	35.683	27.043	27.352	27.338
G.H. Luxemburg	511	534	538	591	571
Verenigd Koninkrijk	12.740	13.360	13.711	14.486	12.402

TOTAL U.E. des 27	216.221	221.147	239.052	261.235	241.614
--------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Bron: Cembureau

AFZET IN BELGIË

Naar wijze van vervoer en leveringsvorm

Jaren	Totaal (x 1.000 t)	Leveringsvorm			Transportwijze	
		Water (%)	Spoor (%)	Vrachtwagen (%)	Verpakt (%)	Bulk (%)
1995	5.205	3	0	97	21	79
2000	5.321	3	0	97	16	84
2005	4.413	5	0	95	12	88
2007	4.650	5	0	95	11	89
2008	4.796	5	0	95	10	90

Naar soort en sterkteklasse

Jaren	Totaal (x 1.000 t)	Portlandcement				Hoogovencement			Totaal		
		Sterkteklassen			Totaal	Sterkteklassen			Sterkteklassen		
		32,5 (%)	42,5 (%)	52,5 (%)		32,5 (%)	42,5 (%)	52,5 (%)	32,5 (%)	42,5 (%)	52,5 (%)
1995	5.205	24	20	11	55	16	29	45	40	49	11
2000	5.321	18	16	14	48	16	36	52	34	52	14
2005	4.413	16	7	27	50	13	36	50	29	43	27
2007	4.650	15	7	31	53	14	33	47	29	40	31
2008	4.796	14	7	31	52	8	40	48	22	47	31

Afzet in de cementverwerkende industrie

Jaren	Totaal (x 1.000 t)	Betonproducten & Vezelcement		Stortklaar beton		Leveringen op de bouwplaats		Leveringen in de handel	
		(x 1.000 t)	(%)	(x 1.000 t)	(%)	(x 1.000 t)	(%)	(x 1.000 t)	(%)
1995	5.205	1.384	26,6	2.366	45,5	240	4,6	1.145	22,0
2000	5.321	1.420	26,7	2.723	51,2	316	5,9	863	16,2
2005	4.413	1.172	26,6	2.291	51,9	356	8,1	595	13,5
2007	4.650	1.216	26,15	2.573	55,3	271	5,8	590	12,7
2008	4.796	1.274	26,56	2.690	56,3	295	6,2	537	11,2

Bron: FEBELCEM

FEBELCEM
Lid van Fortea

Partner van **infobeton.be**

FEBELCEM v.z.w.
Vorstlaan, 68
1170 Brussel
Tel. : 02.645.52.11
Fax : 02.640.06.70
info@febelcem.be
www.febelcem.be